

**ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОЧЕТАК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА УШКОЛСКОЈ 2021/2022. ГОДИНИ
ПЕТ КЉУЧНИХ МЕРА СТРАТЕГИЈЕ УБЛАЖАВАЊА РИЗИКА**

Табела 1. Стратегије ублажавања ризика од трансмисије SARS-CoV-2 у школама

Редовна настава	Подељена одељења	Он-лајн настава
<p>1. Доследна и исправна употреба маски у простору школе од стране свих лица (ученика и запослених)</p> <p>2. Физичка дистанца према могућностима школе (може и мања од 1м)</p> <p>3. Хигијена руку и респираторна хигијена</p> <p>4. Чишћење и дезинфекција простора школе у целини</p> <p>5. Успостављена сарадња са надлежном здравственом службом, а посебном са надлежним ИЈЗ/ЗЈЗ</p>	<p>1. Доследна и исправна употреба маски у простору школе од стране свих лица (ученика и запослених)</p> <p>2. Физичка дистанца од $\geq 1\text{м}$, формирање група у складу са величинама учионица (1 ученик на 4м^2)</p> <p>3. Хигијена руку и респираторна хигијена</p> <p>4. Чишћење и дезинфекција простора школе у целини</p> <p>5. Успостављена сарадња са надлежном здравственом службом, а посебном са надлежним ИЈЗ/ЗЈЗ</p>	<p>Прелазак на on-line наставу</p> <p>Могуће је организовати испитивање и тестирање ученика уколико је испуњено свих пет стратегија превенције инфекције, уз одговарајући распоред који омогућава доследну примену препоручене физичке дистанце у сваком тренутку.</p> <p>Ношење маски обавезно без обзира на вакцинални статус.</p>

Напомена: уколико се одредбе наведене у поглављу *Пет кључних мера стратегије ублажавања ризика* разликују од општих препорука датих у прилогу *Препоруке за превенцију COVID-19 у школској средини*, примењују се одредбе наведене у овом поглављу.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ COVID-19 У ШКОЛСКОЈ СРЕДИНИ

Основне информације о обољењу COVID-19

Шта је COVID-19?

COVID-19 је болест изазвана новим корона вирусом (SARS-CoV-2).

Болест може бити асимптоматска (без клинички видљивих симптома и знакова) или могу да се јаве респираторни симптоми (повишена температура, кашаљ, недостатак даха, отежано дисање). Код неких особа се може јавити нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, умор, повраћање и/или пролив. У тежим случајевима, инфекција може да изазове упалу плућа, тешки акутни респираторни синдром, бубрежну инсуфицијенцију, па и смрт.

Како се преноси вирус који узрокује COVID-19?

Вирус се шири обично током блиског директног контакта са инфицираном особом, капљицама које настају кашљањем, кијањем, говором и сл. Особа се може заразити новим корона вирусом (SARS-CoV-2) додиривањем површина или предмета свеже контаминираних секретима дисајних органа инфициране особе, на којима се налази вирус, а потом додиривањем уста, носа, очију.

Како се преношење вируса који узрокује COVID-19 може успорити или спречити?

Опште мере превенције укључују:

- ✓ редовно прање руку сапуном и водом или употребу средстава за суво прање/дезинфекцију руку на бази најмање 70% алкохола;
- ✓ респираторну хигијену (у случају кијања и кашљања покривање уста и носа надлак-тицом или папирном марамицом коју одмах након употребе треба бацити у канту за отпатке и обавити хигијену руку прањем водом и сапуном или дезинфекционим средством на бази алкохола);
- ✓ физичку дистанцу (одржавање удаљености од саговорника од најмање 1, а пожељно 2 метра).

Шта су адекватни санитарно-хигијенски услови у школама и зашто су важни?

То су адекватно водоснабдевање, санитација и хигијена (BCX) и под тим се подразумева приступ и доступност:

- ✓ води за пиће у довољним количинама за све и увек када постоји потреба;
- ✓ довољном броју чистих и функционалних тоалета одвојених по полу и снабдених потрошним материјалом за све и увек када постоји потреба;
- ✓ довољном броју функционалних уређаја за прање руку снабдених водом и сапуном за све и увек када постоји потреба.

Основни принципи за спречавање ширења COVID-19 у школској средини

- ✓ Ученици, наставно и ненаставно особље, родитељи и други посетиоци школе којимају било који од следећих симптома (кашаљ, повишена телесна температура, отежано дисање/кратак дах, нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, повраћање и/или пролив) **не треба да долазе у школу.**
- ✓ У школи је неопходно одржавање физичке дистанце за ученике, наставно и ненаставно особље, родитеље и друге посетиоце школе од најмање 1, а пожељно 2 метра.
- ✓ Школе треба да обезбеде и спроводе услове за:
  - редовно прање руку водом и сапуном и/или дезинфекцију руку дезифицијенсима на бази 70% алкохола;
  - редовно чишћење школске средине (површине: простора, предмета и опреме);
  - редовну набавку основног потрошног материјала за спровођење хигијенско-санитарних поступака;
  - редовну проверу функционалности уређаја за снабдевање пијаћом водом, санитацији хигијену и њихово редовно одржавање;
  - редовно проветравање свих просторија где бораве ученици, наставно и ненаставно особље;

- **редовно уклањање отпада** на безбедан начин, уз коришћење опреме за личну заштиту.
  - ✓ **Школе треба да омогуће едукацију** ученика, наставног и ненаставног особља родитеља о мерама превенције ширења COVID-19.

Детаљно упутство и препоруке за све наведене опште принципе дати су у тексту који следи.

1. ПОСТУПАЊЕ СА УЧЕНИЦИМА, НАСТАВНИМ И НЕНАСТАВНИМ ОСОБЉЕМ ШКОЛЕ КОЈИ ИМАЈУ БИЛО КОЈИ ОД СЛЕДЕЋИХ СИМПТОМА ИЛИ ЗНАКОВА СУМЊЕ НА COVID-19 (кашаљ, повишена телесна температура, отежано дисање/кратак дах, нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, повраћање и/или пролив).

- **Уколико се симптоми COVID-19 појаве ван школе**

Не одлазити у школу и истовремено обавестити надлежну особу у школи. Јавити се у COVID-19 амбуланту надлежног дома здравља. Пратити препоруке лекара из COVID-19 амбуланте.

- **Уколико се симптоми COVID-19 појаве у школи**

Наставно и ненаставно особље школе: потребно је да се особа са симптомима болести одмах јави у COVID-19 амбуланту надлежног дома здравља.

Ученици: ученика сместити у празну учионицу/просторију одређену за изолацију и обавестити родитеља/старатеља који треба одмах да одведе дете у COVID-19 амбуланту надлежног дома здравља. О ученику у соби за изолацију, до доласка родитеља/старатеља, потребно је да брине једна особа користећи маску, а просторију након одласка ученика очистити и дезинфиковати.

2. МЕРЕ СМАЊЕЊА РИЗИКА УНОСА КОРОНА ВИРУСА У ШКОЛСКУ СРЕДИНУ

- Ученици, наставно и ненаставно особље не треба да долазе у школу уколико имају билокоји од следећих симптома или знакова сумње на COVID-19 (кашаљ, повишена телеснатемпература, отежано дисање/кратак дах, нагли губитак чула мириса, укуса или променеукуса, главобоља, језа, болови у мишићима, повраћање и/или пролив).
- Ученици, наставно и ненаставно особље не треба да долазе у школу уколико су идентификовани као блиски контакти особе оболеле од COVID-19 у породици или домаћинству, већ треба да остану у кућној самоизолацији у трајању од 14 дана.
- Ученици, наставно и ненаставно особље који су се јавили лекару у матичном дому здравља због појаве симптома или знакова који могу указивати на COVID-19 не треба да долазе у школу док чекају резултат тестирања, односно док не добију негативан резултаттестирања на COVID-19.
- Родитељи треба свако јутро да својој деци пред полазак у школу провере телеснутемпературу и присуство других симптома и знакова који могу указивати на COVID-19.
- Наставно и ненаставно особље треба да пред полазак у школу провери сопствену телеснутемпературу и присуство других симптома и знакова који могу указивати на COVID-19.

3. НОШЕЊЕ МАСКИ

- ✓ **Школско наставно и ненаставно особље** све време боравка у школи треба да носе маске.
- ✓ **Ученици:**
  - Маску ученик треба да носи при уласку у школу, па све до доласка до своје клупе.
  - Маска се обавезно користи и током одговарања и током сваког разговора.
  - Маска се обавезно користи и приликом било којег кретања ван клупе, приликом одласкана одмор или у тоалет.

- Маска се може одложити када ученик седи у својој клупи и слуша наставу.
- Током боравка у школи може да се користи било која маска (хируршка, епидемиолошка или платнена), али маска треба да се користи на исправан начин – тако да покрива нос, уста и браду. Такође, не треба користити маску која је запрљана или овлажена.
- Није дозвољено мењање маски међу ученицима.

ДОСЛЕДНА И ИСПРАВНА УПОТРЕБА МАСКИ :

Модел ношења заштитних маски описан у наставку односи се на први и други модел организације образовно-васпитног рада (осим у случају када школа има могућности да организује наставу у школи са прописаном дистанцом за све ученике, нпр. школе са малим бројем ученика).

Препоручени модели ношења маски:

- **Наставно и ненаставно особље**

Употреба заштитних маски за наставнике, током часа, није неопходна уколико су потпуно вакцинисани (две дозе вакцине), а од друге дозе је прошло најмање 14 дана и/или су у претходних 6 месеци прележали COVID-19.

Невакцинисани наставници и друго особље носе маску током радног времена увек кадасе налазе у затвореном простору са другим особама, као и на отвореном уколико није могуће одржавати растојање од 1 метра од других особа.

Наставно и ненаставно особље школе је у обавези да одржава непрекидно растојање од најмање 1 м од других особа (ученика и особља), осим ако постоји изузетна потреба ближег контакта у ком случају је неопходно да особа носи заштитну маску и да се након контакта изврши дезинфекција руку.

Запослени треба да избегавају активности које укључују боравак више запослених (наставно и ненаставно особље) истовремено у затвореном простору. Уколико је то неопходно (састанци, обуке и сл.), током трајања таквих активности употреба заштитних маски је обавезна уз одржавање дистанце (минимум 1м) уколико је најмање једна особа у просторији невакцинисана.

Изузетно, уколико су све особе у просторији вакцинисане, заштитне маске нису обавезне.

Родитељи, односно други законски заступници и други посетиоци

Употреба заштитних маски за родитеље и све друге посетиоце у школским установама је обавезна током боравка у затвореном простору, с тим да је неопходно редуковати број посетилаца и омогућити посету само у случају неопходности.

Ученици

Ученик треба да носи маску од уласку у школу па све до доласка до своје клупе.

Маска се обавезно користи и током одговарања и током сваког разговора.

Маска се обавезно користи и приликом било којег кретања ван клупе, приликом одласка на одмор или у тоалет.

Током боравка у школи може да се користи било која маска (хируршка, епидемиолошка или платнена), али се свака маска мора користити на исправан начин – тако да покрива нос, уста и браду. Такође, не треба користити маску која је запрљана или овлажена.

Није дозвољено мењање маски међу ученицима.

Напомена: Уколико је обухват вакцинацијом међу ученицима у одељењу већи од 70%, ученици који су вакцинисани нису у обавези да носе маску током часа. У свим осталим горенаведеним ситуацијама, употреба маске је обавезна.

Употреба заштитних маски на отвореном простору за сада није неопходна, уз одржавање физичке дистанце.

4. ОДРЖАВАЊЕ ФИЗИЧКЕ ДИСТАНЦЕ

- Едуковати ученике, наставно и ненаставно особље о значају одржавања физичке дистанце за спречавање ширења инфекције. Час одељенског старешине искористити за едукацију ученика, као и одређене часове физичког и здравственог васпитања. Поставити видна обавештења/постере о значају одржавања физичке дистанце.
- Препоручује се да ученици не мењају учioniце, односно да се настава за једно одељење одвија у истој учioniци.
- Потпуно обуставити све активности током којих је могуће појачано стварање аеросола (певање, гласан говор, спорт, навijaње). То значи да се на часовима музичког не пева, да нема проба школског хора, да на физичком нема колективног спорта, а да за индивидуалне спортове (гимнастика и сл) треба проверити услове (величина сале, могућност природне вентилације и сл).
- Наставу физичког васпитања организовати на отвореном када год је то могуће. Реализацију наставних програма организовати тако да се избегне блиски контакт, односно да се одржи физичка дистанца од најмање 2 метра у свим

правцима. Уколико се часови организују у сали за физичко, обезбедити наставни програм који ће омогућити одржавање физичке дистанце. Уколико сала има два улаза, искористити их за поделу ученика у групе у циљу смањења гужве. Пре и после сваког часа физичког васпитања неопходно је дезинфиковати заједничке предмете (справе, лопте и сл), очистити/опрати салу и проветрити је. Уколико су обезбеђени и испуњени сви ови услови, током часа физичког васпитања ученици не треба да носе маску.

- Упутити ученике да одржавају међусобну физичку дистанцу од најмање 1 метар у свлачионицама. Уколико је могуће, организовати наставу са мањим бројем ученика.
- У периоду непосредно пре и после наставе и између школских часова (мали и велики одмор) у школи и дворишту школе не стварати гужве. Одржавање физичке дистанце међу ученицима неопходно је и током малог и током великог одмора. Препоручује се да ученици проводе велики одмор на отвореном (у школском дворишту) када год то временске прилике дозвољавају.
- Особе које доводе ученике у школу не улазе у школу већ прате ученике до улаза у школску зграду или до капије школског дворишта, где ученике млађег узраста преузима дежурни учитељ/наставник.

Одржавање физичке дистанце

- **У условима када школе раде у по првом моделу организације образовно-васпитног рада**

Физичка дистанца током активности које се одржавају у учионици није неопходна међу децом (могућа је организација наставе са целим одељењима у трајању од 45 минута). Потребно је да наставници и друго школско особље одржавају физичку дистанцу са другим особама у школи од најмање 1 метра.

Препоручује се да ученици не мењају учионице, односно да се настава за један разред/групу ученика одвија у истој учионици.

Препоручује се да се настава из обавезних предмета и свих осталих облика образовно-васпитног рада организује, све док временски услови то дозвољавају, на отвореном простору, у складу са претходно донетим планом организације.

Могућа је организација наставе музичке културе и физичког и здравственог васпитања, као и ваннаставних активности (хор, спортови). Активности у којима се остварује блиски контакт између ученика (колективни спортови) реализовати под условом да у одељењу нема потврђених случајева инфекције SARS-CoV-2 међу ученицима током претходних 14 дана. У супротном, реализацију ових активности организовати без блиских контаката између ученика (нема колективних спортова). Саветовати ученике да одржавају међусобну физичку дистанцу од најмање 1 метар у свлачионицама.

Препоручује се да ученици проводе велики одмор на отвореном (у школском дворишту) када год то временске прилике дозвољавају.

Особе које доводе ученике у школу не улазе у школу већ прате ученике до улаза у школску зграду или до капије школског дворишта, где ученике млађег узраста преузима дежурни учитељ/наставник.

- **У условима када школе раде по другом моделу организације образовно-васпитног рада**

Одржавати физичку дистанцу са другим особама у школи од најмање 1 метра (4 м² по детету).

Потребно је одржавање растојања током свих активности, укључујући и седење ученика у клупама. То подразумева распоред од једног ученика у клупи, а распоред клупа ускладити са капацитетом учионице тако да се обезбеди минимум 1 метар растојања између ученика у свим правцима.

Препоручује се да ученици не мењају учионице, односно да се настава за један разред/групу ученика одвија у истој учионици.

Препоручује се да се настава обавезних предмета и свих осталих облика образовно-васпитног рада организује, све док временски услови то дозвољавају, на отвореном простору, у складу са претходно донетим планом организације.

Потпуно обуставити све активности током којих је могуће појачано стварање аеросола (певање, спорт, гласнији говор - што значи да се на часовима музичке културе не пева, да нема проба школског хора, да на часовима физичког и здравственог васпитања нема колективног спорта). Када је реч о индивидуалним спортовима (гимнастика и слично) исте треба прилагодити условима простора (величина сале, могућност природне вентилације и слично).

Реализацију наставног програма из физичког и здравственог васпитања организовати тако да се избегне блиски контакт, односно да се одржи физичка дистанца од најмање 2 метра у свим правцима.

Уколико се часови организују у сали за физичко, обезбедити наставни програм који ће омогућити одржавање физичке дистанце. Уколико сала има два улаза, искористити их за поделу ученика у групе у циљу смањења гужве. Пре и после сваког часа физичког и здравственог васпитања неопходно је дезинфиковати заједничке предмете (справе, лопте и слично),

очистити/опрати салу и проветрити је. Уколико су обезбеђени и испуњени сви овниуслови, током часа физичког и здравственог васпитања ученици не треба да носе маску.

Упутити ученике да одржавају међусобну физичку дистанцу од најмање 1 метар у свлачионицама. Уколико је могуће, организовати наставу са мањим бројем ученика.

У периоду непосредно пре и после наставе и између школских часова (мали и велики одмор) у школи и дворишту школе не стварати гужве. Одржавање физичке дистанце међу ученицима неопходно је и током малог и током великог одмора.

Препоручује се да ученици

проводе велики одмор на отвореном (у школском дворишту) када год то временске прилике дозвољавају.

Не одржавати прославе, приредбе у школском објекту. Не организовати групне посете местима где се очекује окупљање већег броја особа, излете и др.

Особе које доводе ученике у школу не улазе у школу већ прате ученике до улаза у школску зграду или до капије школског дворишта, где ученике млађег узраста преузима дежурни учитељ/наставник.

5. РЕДОВНО ПРАЊЕ РУКУ

Едуковати ученике, наставно и ненаставно особље о значају редовног прања руку и о томе како се правилно одржава хигијена руку у циљу спречавање ширења инфекције, демонстрацијом и постављањем постера, као подсетника о правилном прању руку, на свим местима где се руке перу. Едуковати их да не додирују очи, нос и уста неопраним рукама. Час одељенског старешине искористити за едукацију ученика.

Како? Водом и сапуном у трајању од најмање 20 секунди или употребом дезинфекционог средства на бази 70% алкохола. Дезинфекција руку средствима на бази 70% алкохола не може заменити прање руку водом и сапуном уколико су руке видно запрањене. После три дочири извршених дезинфекција руку, обавезно опрати руке водом и сапуном.

Када? Обавезно при уласку у школу, пре јела, после одласка у тоалет, пре спремања хране, након обављања респираторне хигијене (истресања носа, кашљања у мараму итд), после игре (нпр. после великог одмора, после часа физичког васпитања) и мажења животиња, кадасу руке видно запрањене, након повратка из школе и увек када постоји потреба.

Где? На свим улазима у школу и на излазу из сале за физичко поставити дезинфекциона средства на бази 70% алкохола (користити их уз обавезни надзор наставника/дежурног наставника). На свим уређајима за прање руку поставити течни сапун (нпр. тоалети, учионице).

Функционални уређаји за прање руку су једино они уређаји са исправним славинама и чесмама, водом и сапуном.

6. РЕДОВНО ПРОВЕТРАВАЊЕ СВИХ ПРОСТОРИЈА

Едуковати ученике, наставно и ненаставно особље о значају редовног проветравања просторија у циљу спречавање ширења инфекције. Час одељенског старешине искористити за едукацију ученика.

Како? Искључиво природним путем (отварањем прозора), без употребе вештачке вентилације и климатизације централизованог затвореног типа.

Када и колико? Обавезно за време сваког школског одмора и између смена. Уколико временски услови дозвољавају, препоручује се држање отворених прозора и током трајања наставе.